

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

B-dul Academiei, 3,

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei

În străinătate 12 »

CUCOANA RALUCA

Vor trece ani la mijloc, se vor schimba multe lucruri in lumea noastră, chiar și eu asta de astăzi cu credințele și dorurile mele voi îmbătrâni — de-o fi să am zile — pe cucoana Raluca n'am s'o uit, căci așa suflet de femeie rar ți-i dat să vezi in viață!... Mulți au avut patimi cu jocul de cărți, beția, alți bărbați iubesc vânatul, alții călătoriile, cucoana Raluca a avut patima romanelor celebre.

Era bătrână aproape 60 de ani, slabă de i se vedeau ciolanele prin pelea galbenă sbârcită, cu mânilor lungi, subțiri de-i ajungeau la genunchi; pe cap nu-i mai rămăsese decât vre-o două șuvițe de păr alb, cu toate acestea dorința și patima trăia în sufletul ei ca la vârsta de 20 de ani. Era mama gazdei mele. In casă, ea insera cu totul spalo, făcea de mâncare, îngrijea copiii, ținea cheile dela cămară, fără dansa, aș putea zice, n' știu ce s'ar fi ales din gospodăria ceea, cu grija care și-o punea fiică-sa. Eu stăteam in gazdă in casa ginerelei ei care era profesor, cu un alt coleg de clasă, un băiat înalt, cu umerii obrazului eșiți ca la Tătari, cu ochii spălăciți, o față care nu spunea nimic.

Era bun la inimă tovarășul meu, avea numai un cusur: când o apuca într'o parte și turna vre-o prostie, măcar munții să fi văzut că are să se prăvale peste el și tot nu l intorceai dintr'a lui. Dânsul era ținut de profesor, pe degeaba. Pentru asta făcea treburi pe lângă casă și citea romane bătrânei. In schimb era cel mai protejat dintre toți ai casei. Dumineca cine avea gulerul mai bine scrobite, cine căpăta bucata cea mai bună la masă decât d. Nemțescu; cine era întotdeauna cu tabacherea plină de tutun?..

— Să fi văzut cum il cocolea bătrâna, cum mai căsca ochii în gura lui, când acesta îi spușea câte-o prostie...

Eu cred că s'ar fi putut să i-se întâmple bătrânei cea mai mare nenorocire și tot n'ar fi costat-o atâta ca plecarea lui d. Nemțescu. Seara, după ce cucoana Raluca isprăvea de strâns masa, de adormit copiii, când *doamna* și *domnul* se retrăgeau in odăile dela al doilea etaj, iar peste căsuțele de jos liniștea începea să devie tot mai stăpână, apărea d. Nemțescu, cu romanele în mână, iar după el bătrâna ținând lampa și cutia cu tutun, și in vârful degetelor drept la oada mea se opreau. Acolo, lângă o fereastră, el desfăcea foile și cu glas cântător și bucheresc, începea să citească din paginile îngălbenite. La fiecare sfârșit de foaie făceau pauză, bătrâna îi făcea o țigară sau câte o cafeluță la spirt, in vreme ce fumul s'așternea între dâșii și mine ca o perdea groasă prin care apăreau

siluetele lor. Vai, cum se turbura bătrâna, și suspina după fiecare scenă; cum îi mai blestema pe cei cari făcuseră rău, cum se bătea cu pumnii peste genunchi și ce fior de durere îi străbătea sufletul, căci în clipele acestea, după cât mi-am putut da cu seama, dânsa trăia cu adevărat scenele închipuite... «Auzi, bată-l să-l bată... afurisitul... ticălosul... s'o omoare el, pe Emilia... la câini era bun, nu de grațiat.»

Și ce fericită era baba când lucrurile eșiau după placul ei. În ziua următoare, râdea, ca o mireasă fericită. La bucătărie povestea cu multă plăcere bucătăresei și nu o mai ocăra ca 'n zilele când scenele fuseseră triste, sau vre-o nenorocire mare ar fi lovit chipurile dragi ei.

Nici odată lectura lor nu se isprăvea mai de vreme de ora unu. Din pricina asta nici pe mine nu mă prindea somnul, cu toate că de multe ori trăgeam plapoma peste cap, imi astupam urechile doar nu voiu auzi... Și când după nopțile acestea mă întâlneam cu Nemțescu și-l ocăram pentru neajunsurile ce-mi făcea el, bietul da din umeri fără să spuie o vorbă.

Pe atunci adeseori furia m'a cuprins în potriva, lor căci mi-au turburat o iarnă întreagă somnul; dar astăzi când mi-aduc aminte de chipul bătrânei, de chiverniseala ei, și de felul cum căuta să rupă dela cumpărături, doar va putea strânge câțiva franci numai ca să-i cumpere domnului Nemțescu romane noi, un sentiment de duioșie ca și de dragoste mă cuprinde ...

Din viața ei nu spunea nimic; auzisem dela alții că fusese un suflet foarte sbuciumat și că mult suferise din dragoste. Că acel pe care-l iubise, plecase de vreme în mormânt, iar ea rămăsese să plângă durerea ei cu fata, nevasta profesorului. De măritat nici nu voise s'audă și toată viața nuncise din greu ca să-și crească fructul celei dintâi și celei de pe urmă dragoste. — Adeseaori seara, lua ghitara din cui, s'așeza în grădină și cu-o voce slabă dar mângâioasă, cânta cântece din trecut... Degatele-i slabe atingeau strunele, pe când notele picurau dulce... Ce cânta, nu puteai auzi, căci bătrâna nu suferea pe nimeni să stea lângă dânsa. Țiu minte cum odată, într'o seară de vară, m'am întors mai de vreme decât s'aștepta. Luna umplea de strălucire văzduhul, și era atâta lumină în noaptea ceea de Mai, că până și firele de iarbă își desenau umora lor pe pământul umed de rouă.

Ai casei erau duși în vizită; copiii se culcaseră. Mă duc în ogradă să văd unde-i bătrâna... Atunci sunetul unei melodii veni până la mine așa de lin că mi-a turburat sufletul. M'apropiu, deschid porțița grădinei și 'n vârful picioarelor inaintez... Glasul plângea duios și strunele ghitarei nemişchite de dulce suspinau melodia unui cântec ale cărui versuri erau acestea:

Trei roze înfloresc în grădină
Și mâine le scutură vântul.
Nu pot să te-aștept de acuma,
Căci nite m'așteaptă mormântul...

Multă vreme pătruns de fior în liniștea nopții, am ascultat glasul bătrânei. Toată noaptea în patul meu, multe gânduri m'au tulburat... De unde știa cucoana Raluca versurile acelea așa frumoase, și ce durere amară o făcea să le cânte ?

piilor și lectura bătranei. Dimineața era de obicei acelaș tablou : Cum venea omul cu jurnalul, toți lăsau lucrul și se repezeau în odaca copiilor, unde fata cea mai mare, domnișoara Didina, citea cu glas tare celor de față, romanul din foileton. De câteori n'am văzut pe bătrână cu mătura în mână, sau pe fiică-sa nepeptănată, ascultând cu evlavie povestirea, pe când copiii se băteau, plângeau, cereau de mâncare. Dumineca, începând dela ora când masa fusese strânsă, bătrâna scotea dintr'o ladă două coade roșietice, le punea pe cap, se îmbrăca cu o rochie de moda veche, cu niște papuci roșii ca para focului, cu puchiței albi și luându-și în mână tabacherea cu țigări făcute pornea în vizite. De obicei se ducea peste drum la niște domnișoare bătrâne, care toată viața nu voise să se mărite decât cu ofițeri și tot așteptând pe frumoșii crai se treziră de 50 de ani nemăritate. La dânsese mergea mai des cucoana Raluca și după ce lua cafeaua, mai vorbeau de una de alta, apoi începea să povestească scenele mai noi din romanele auzite.

Era o plăcere s'o auzi cum istorisea rând cu rând toate peripețiile eroilor. De mirare cum nu le uita numele și nu scăpa cel mai mic amănunt. Ii numea de obicei pe nume ca pe niște prieteni ; iar vecinele ascultau uimite, clătinau din cap și se minunau. — În seara aceea, acasă, luau masa mai târziu și bătrâna aștepta să fie servită ca și când ar fi venit în vizită.

Așa trecuseră luni la mijloc, eu mă deprinsesem acuma cu aceste mici întâmplări ; ajunseseam să nu mă mai tulbur de cele ce păteam. De multe ori însă în toiul cetirii, îl vedeam pe Nemțescu cum cască de parcă să-și rupă fălcile și atunci odată cu mila care mă cuprindea gândindu-mă la soarta lui, mă întrebam ce-ar face bătrâna dacă printr'o întâmplare, lectorul ei ar trebui să plece ?

Împrejurarea făcu să văd aceasta și încă foarte degrabă : Nemțescu fu trimis de profesorul nostru la țară, pentru câteva zile. Prima zi nu prea s'a simțit ; dar din cea următoare cucoana Raluca s'a schimbat foarte mult, devenise nervoasă, rea și mereu se uita pe geam. Mi s'a făcut milă de suferințele ei și i-am spus : «Cucoană Ralucă, diseară am să-ți citesc eu.»

Aproape n'a plâns de bucurie la auzul vestei și doamne cum se mai învârtea pe lângă mine !... Seara, după ce toți ai casei s'au culcat, bătrâna mi-a adus o carte nouă atunci începută : Suferințele unei tinere... Știu că era vorba de o iubire nenorocită, în cartea ceea. Am citit eu ca vre-un ceas ; bătrâna tot timpul a stat nemișcată, cu gura pe jumătate deschisă, ascultând povestea... vedeam cum un tremur nervos îi sgudue corpul și cum într'una își mușcă buzele, dar nu înțelegeam... La sfârșitul capitoului, când tinerei îi moare iubitul chiar în ajunul nunței, deodată ochii bătranei se umplură de lacrimi, pieptul i-se umflă, își duse batista la ochi și sculându-se grăbită sub un motiv, plecă, în odaca copiilor. Am rămas nemișcat, zădarnic așteptând să mai vie ; căci după vre-un sfert de ceas am auzit-o spunând că să lăsăm pe altă sară. A doua zi am văzut-o și mai măhnită. I-am adus aminte de paginile cetite, de iubirea nenorocită, spunându-i că voiu continua diseară ; dar dânsa a clătinat din cap și cu 'n oftat, m'a rugat să las pe altădată...

Zilele treceau la fel în casa profesorului meu, cu mici certuri, gălăgia co- Am înțeles atunci că în paginile acestea cucoana Raluca își trăia viața ei proprie și mi s'a făcut milă...

— De ce suferi d-ta așa, pentru cele ce auzi prin cărți?... Astea parcă-s adevărate!... Niște născociri.

Abia am isprăvit vorba și bătrâna s'a întors de-odată la mine.

Fața ei sbârcită, din tristă a devenit întunecată, ochii i-se mișcau cu o putere drăcească în orbite.

— Ce-ai zis? mă întrebă ea răstit...

— Că astea sunt niște născociri și mata pui prea mare preț pe ele și te turburi așa; sunt bune de cetit ia de-o distracție, dar nu face să-ți măhnești sufletul...

— Ce vorbești?... ce spui?... a bolborosit dânsa, cu vocea răstită... născociri... adică minciuni... îndrăznești d-ta să spui asta, despre cele ce-au scris oamenii mari prin cărți!... Un fleac, un copil... să spuie așa despre cărțile de Monte Kristo, despre Rocambole, Popa Fario.

— Da, am găngăvit eu cu voce înceată, neașteptat la această isbucnire. Astea sunt fantazii, poți să întrebi pe toată lumea.

Bătrâna s'a uitat la mine cu un răs batjocuritor și fără să-mi spuie o vorbă, a plecat din odaie. Seara la masă n'a mâncat mai nimic. Adoua zi tot așa, a treia zi era Duminecă; nu s'a îmbrăcat ca de obicei, ci sta într'un colț, fuma și privea în stradă... de vre-6 două ori a certat copiii fără să fi fost vinovați.

Aproape de seară ușa s'a deschis și iacă Nemțescu apărând pe ușă. Cucoana Raluca foarte liniștită s'a sculat dela locul ei și cu un zâmbet silit a început să-l întrebe cum a petrecut, apoi ca și când nu i-ar fi păsat de fel, cu un aer prefăcut, a adus vorba despre romane: «Inchipuește-ți, d-le Nemțescu, asta nu am crezut-o să îndrăznească d-lui să spuie că tot ce s'a scris prin cărți despre Conte de Monte Christo, Popa Fario, Rocambole, Tânăra Cerșetoare, sunt numai născociri... Auzi îndrăzneală!... Răspunde-i d-ta învățatului!...

Nemțescu s'a uitat la mine, la bătrână și foarte încurcat a îngăimat ceva. Pe de-o parte imi păru rău de neliniștea ce i-o făcusem și aș fi dat bucurios înapoi, dacă mândria mea de om care spusese adevărul și privea la cărțile astea ca la ceva nefolositor, n'ar fi fost în joc.

— Spune... adăogai eu, văzând ferberea din sufletul bătrânei; sunt mofturi sau nu, scenele din ceasloavele pe care le citești tu?... Ai curaj, dacă ești om care ții la adevăr și răspunde...

Nemțescu s'a uitat din nou la mine a dat din cap, scoțând din gât un hărăit care semăna c'un «Da»... «Adevăruri nu, zic nici eu c'ar fi, dar...

Ce s'a petrecut în clipa aceea pe fața bătrânei, nu știu, atâta că am văzut-o eșind pe ușă ca o furtună și a intrat în odaia copiilor. Peste puțin dânsa apăru cu un braț de romane, cu fața albă ca și când atunci s'ar fi sculat din cosciug, și trecând pe lângă noi, o luă spre bucătărie.

— «Minciuni... ha... pentru asta mi-am cheltuit eu comăndul, pentru asta n'am dormit cu nopțile... și eu să le...

Într'o clipă flăcările cuptorului au prins în limbele lui foile pălite, duhul

atător suflete: cavaleri, eroi, conți, ucigași, iubite fără noroc, care umezise ochii și tulburase sufletul bietei Cucoanei Raluca. — Nemțescu, care nu se așteptase la una ca asta, sta ca un mut; apoi într'o vreme clătină încet din cap: «Vezi ce-ai făcut cu gura ta!» Pe fața lui se zugrăvise o tristeță și o grijă nespūsă. De sigur se gândea, că tutunul, gologanii, cafeluța, mâncarea cea mai bună, dispăruseră pentru el. — Așa a și fost. Din ziua aceea bătrâna nici nu voea s'audă de cetirea romanelor. «Auzi, pentru minciuni, pentru brașoavele jalbarilor...»

«Da' ce mamă, credeai că-s adevărate? Astea sunt din imaginație, vorbea fata cea mare, d-ra Didina, care totuși citea regulat foiletonul Universului.

Cu toată nepăsarea pe care-o arăta bătrâna, lipsa romanelor se simțea. Devenise nervoasă, cicălitoare, nu dormia nopțile; răsul, veselia, aproape dispăruseră. Nopțile ofta, se scula de câteva ori, tușia o tuse uscată și seacă.

Earna era aproape. Primii fulgi veniră și corbii umplură din nou ogrăzile caselor vecine. Din nou s'auzeau oftările vântului și tristețea cerului de earnă, mătnea inimile.

Într'una din zilele acestea, bătrâna se obosi cam mult după treburi, iar noaptea se văită de un junghiu. A doua zi nu se putu scula din pat. Din ziua aceea moartea se apropia înecată dar sigură, pentru biata cucoană Raluca.

Ginerele ei care nu știa de întâmplarea cu romanele, crezând că asta are s'o bucure, i-a adus într'o seară unul din romanele la care ținuse ea mult.

— Iaca, ți-am adus un roman; ai să te faci bine și are să ți-l citească d. Nemțescu.

Bătrâna însă a încruntat ochii, a dat din mâni, îngăimând: «Sunt minciuni, nu-mi trebuesc!».

După vre-o săptămână a murit... și-a dat duhul liniștit, fără sbucium, fără gemăt!... Părea o candelă care se stânge când se sfârșește undeleam.

Am dus-o până la groapă, iar seara când m'am întors acasă, multă vreme am privit colțul unde ea asculta romanele prin gura d-lui Nemțescu. — Chipul ei m'a urmărit un timp, mă urmărește și astăzi, iar în amintirile mele, va trăi multă vreme. căci dânsa, așa simplă, fără carte, eră un suflet, o inimă, cum rar ți-i dat să vezi astăzi.

N. DUNĂREANU.

IN VIS...

*In vis de vezi plutind un chip și nu știi ce'nsemnează —
Aripele, iubito-ți spun, că-i îngerul de pază.*

*Un tânăr nalt, frumos, de vezi și blând la el te cheamă —
Acela e alesul tău, să nu ai nici o teamă.*

*Iar de-i un mort și nu-i cunoști slăbita lui figură —
Acela-s eu, ce te-am iubit prea mult, peste măsură...*

C. DOBOȘ.

ULTIM RĂSPUNS

— UNUI DECLASAT LITERAR ȘI SOCIAL —

Am descoperit, în sfârșit, unicul merit al analfabetului A. B. C. Tăslăuanu pentru «cultura și literatura poporului român». Acest merit, de care ori-ce om de treabă s-ar rușina o viață întreagă, poate să-i încunune capul, dacă-l mai are, cu lauri nepieritori. Toată lumea cultă cunoștea până astăzi înțeleptul principiu, vechiu și totdeauna nou: «Stilul e omul». Numai pentru clownul dela «Luceafărul» n-au nici un înțeles asemenea principii. Pentru el, stilul nu poate fi decât *sub-omul* sau *neomul*. Cu acest principiu canibalic, A. B. C. Tăslăuanu și-a pierdut, pentru totdeauna, dreptul de-a mai fi pomenit în revista noastră, care a purtat, de când există, multe polemici, chiar foarte violente, dar nici-odată nu și-a îngăduit, față de sine și față de cetitorii săi, necuviința unei polemici triviale și necinstite.

Rog pe cetitorii acestor rânduri să nu se supere. E ultimul răspuns pe care-l dau, cu mare scârbire sufletească, sub-omului din Sibiiu. Asprimea mea o va justifica ori cine va fi citit neadevărurile, insultele și murdăriile fără precedent, aruncate asupra-mi în numărul 22 al «Luceafărului», unde colaborasem și eu odată, după repețite rugăminți ale d-lui O. Goga și ale lui Tăslăuanu însuși, care-mi trimetea pe atuncea scriori pline de lingușiri, publicând despre activitatea mea aprecieri tot atât de puțin interesante pentru mine, ca furioasele sale injurăături de astăzi.

Dacă, totuși, îmi calc pe inimă și mai răspund odată nenorocitului antreprenor al «Luceafărului», o fac numai pentru câte-va constatări necesare. Constat înainte de toate, că A. B. C. Tăslăuanu înșiră pe socoteala mea, sub rezerva lașe că «un prieten ne spune», — cele mai sfruntate minciuni cu privire la viața mea de student, cu privire la procesele mele politice din Ardeal și la cinstitele mele raporturi cu oamenii și așezăminte ale vieții noastre publice. Lumea, care mă cunoaște, în Ardeal, și aici în țară, mi-e martoră, că spun adevărul și martoră, că A. B. C. Tăslăuanu recurge la cea mai rușinoasă încercare de scăpare a biruitorilor: calomnia. Firește, pentru calomniatori se impun alte replici, decât polemica, dar și pentru astfel de replici, găsesc prea groasă epiderma rinocerului din Sibiiu.

Constat, mai departe, că A. B. C. Tăslăuanu, părăsind terenul polemicei în chestie — vorba era de traducerea sa proaste — și luând în mâinile-i noduroase argumentele voinicilor de răspântii, s-a declasat el însuși, li-

teraricește și socialicește. Era foarte firesc și mă așteptam la una ca asta. De mult, de pe când îmi era coleg în liceu și cel mai nătâng elev din clasă, Tăslăuanu avea o singură calitate: era bun gimnastic și aprig scandalagiu. De-atunci a trecut prin Universitate fără să isprăvească nimic, a devenit apoi negustor de reviste, s-a strecurat într'o slujbă culturală, nevrednică de el, prin protecția d-lui Goga, și astăzi își joacă mendrele în satul fără câni, unde face pe lupul ce nu-și schimbă năravul.

Mai constat, în sfârșit, că nici starea sufletească a bietului A. B. C. Tăslăuanu nu poate fi normală. Campaniile și polemicile sale, pentru «cele două culturi», așa de faimoase, au urmat, precum se știe în Sibiiu, după un tratament mai îndelungat, dar neisbit pe semne, într'un sanatoriu de nevropași din Pesta sau Viena. Așa dar, nici măcar o instituție de acest fel n-a fost în stare să dea lui A. B. C. Tăslăuanu vre-un certificat de absolvire în regulă, necum o diplomă de sănătate intelectuală și morală.

Încheiu. A. B. C. Tăslăuanu poate scrie de-aci nainte ce-i va trăzni prin mîntea dezordonată: eu unul nu-l mai pot învrednici de nici un răspuns. De canibali morali și de clienți ai sanatoriilor pentru nevropași are datoria și dreptul să se păzească ori-ce om întreg la mințe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. SCURTU.

FLUERUL

Ai scos atîta vers cîntînd
În liniștea de sară,
Că plîns-au codrii tremurînd
Șa noi în țară.

Și azi s'aude glasul tău
Prin codri, munți, pe dealuri
Și azi s'aude pe pârâu —
Pe lângă maluri.

Dar doina ta nu-i ca'n trecut
S'o simtă firea'n treagă,
Nu pare azi ca la'nceput
Așa de dragă.

Ci nu știu: doina s'a răcit
De nu mai mișcă firea,
Ori noi cu toți am adormit
Pierzînd simțirea.

V. POJANA

MELCUL

Moș melc se așezase la rădăcina unei tufe de alun, închisese ușa căsulei și s'apucase să-i tragă un somn sdravăn. Era tare obosit, căci se muncise — ca nici-odată în viața lui — ca să câștige prinsoarea cu vulpea. El zicea că jupâneasa nu poate să facă tot ce-o face el.

«Moș melcule, pierzi prinsoarea».

— «N'o pierd, jupâneasă; știu eu bine că n'o pierd!»

— «Adică să nu pot eu face tot, tot ce faci D-ta?»

«Păi se vede lucru că n'ai prea auzit de mine!»

— «Iaca frate!» Da' cum să n'aud?»

Par'că D-ta erai aia care tremurai colea, iacă colea, în tufa asta de alun și te tot ghemuiai, de era să-mi sfărâmi casa când ai văzut că trecea un om cu o țeavă la spinare!

— «Țeava aia e pușcă, moș melcule, și când s'o strâmba ăla cu ea în spre tine te-ai dus!»

— «Ei, vezi? Mie nu mi-e frică de nimic și pace!»

— «Nu ți-o fi!» Cum vrei să ne apucăm la întrecere?»

— «Să ne suim în vârful alunului ăstuia».

— «Să ne suim».

Și căzu vulpea până o dureau șalele și își spintecase jocul prin clenciuri, dar de suit tot nu se mai sui.

«Vezi jupânează, că te cam împedici în neputere?»

— «M'oi fi împiedicând, moș melcule».

Trecură zile de-arândul și melcul tot scuipa mereu în palme și se tot urca pe trunchiul alunului.

Vulpea colindase două sate, ciordise câte-va găște, ospătase bine cu toți ai ei și, după ce-i trăsese un somn sdravăn, pornise ca să vadă până unde s'a urcat melcul.

«Te dai bătută jupâneasă?»

— «M'oiu da!»

Incepu melcul să se coboare și poate că ar fi mai trecut câteva zile până să ajungă jos. dacă nu sărea o veveriță care

culegea alune pentru mișina ei și care, isbindu-l, îl doborî jos.

— «Ptui!» Că sprintăra mai e și asta! Era cât p'aci să-mi sparg casa; da' tot îi bine, că m'a scutit de-atâta muncă.»

«De ce-ți porți casa în spinare, moș melcule?» întrebă o șopârlă alene și închizându-și ochii pe jumătate — mândră pe semne — de vestmântul ei verde auriu.

— «Fiind-că am casă, jerpelito!» «la să ai și tu, că n'ai sta așa să te prăjești la soare, până ce nu mai știi de tine, de-atâta moleșeală». «O să putrezești de lene!»

— «Hă, hă, hă!» Cine s'a fost găsit să-ți spună că ești leneșă!» răspunse gaița care își avea cuibul alături, într'o hălângă de agurizari.

«Da' întrebă-mă pe mine cîne-i dumnealui, verzișoară, că doar îl cunosc bată-l să-l bată!»

— «Spune, coniață gaiță, spune, zău; să i se mai tae nasul uncheșoiului ăstuia, că ian auzi-l cum trăncănește».

Și gaița începu :

Era într'un sat, unde-o fi fost, niște oameni cu stare și de treabă. N'aveau de cât un copil pe care îl chema Melc».

— «Taci? Așa-l chema pe copilul lor?»

Da' copilul nu le era bun! Crescu mare, și când mergea își târa picioarele și sufla de pare că purta el pământul în spinare, iar nu pământul îl purta pe el».

«Mămăliga pe care o mănâncă ăsta, mai bine s'o arunci la un câne!» ziceau oamenii din sat.

Și când îl vedeau fetele, dădeau mai repede cu suveica pe rost și loveau cu brâglele :

«I, toc, toc, i, toc, toc!»

Făcea războiul.

«Ce nătăntoc! ziceau fetele și își întorceau capul să nu mai vadă pe Melc».

«Dacă se arăta el, nu mai conteneau câinii cu lătratul».

«Și pe zi ce trecea, Melc se făcea tot mai leneș».

— «Auzi, moș melcule?» întrebă veverița cu gura plină de sâmburi de alune.

— «Ptiu!» «Pupe-te vulpea, coniță, că mă făcuși de răs» bombăni melcul și se trase în căsulie, scoțând numai un corn, din când în când; și uitându-se chiorăș la gaiță.

«Și cu cât creștea, cu atât se făcea tot mai leneș. Până să treacă pragul, trecea ziua. Dădea tată-său în el ca'n tobă. De geaba! Il înțepa ca să se ridice în capul oaselor. De geaba!

«Să-și facă Dumnezeu pomană cu tine și să te ia» se ruga mamă-sa, și dimineața și seara.

— «Ași mai scăpa de-o grijă / rupse el de 'ndrugă.

Veni treeratul și plecară oamenii la arie.

Il luară și pe Melc. Și stătea acolo tolănit în pae, ca un buștean.

De-i dădea cine-va bucata în gură, molfăia, cu ochii închiși. De unde nu, se ținea cu mânilor de pântec și gema ca un bolnav de brâncă.

De-l întorceai pe partea ceal'altă, bine; de unde nu, așa îi amorțea trupul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se strângeau copiii în juru-i, aruncau pleavă pe el și-i cântau:

«Melc, melc,
Prost și blég!»
«Hândrălau,
Luata-ar un părau!»

— «Zi-le, mamă, să tacă» mormăi el odată.

Mai să-și uite și să grăiască.

Cărau oamenii la grâu și Melc rămase culcat în pae.

Și trecură câțiva zănatoci pe-acolo și «hăș» cu chibritul. Deteră foc paelor.

«Scoală, mă, că te scrumești de viu!

El pace.

«Scoală, mă, morunile, că acum o să miroasă a slănină friptă!»

El, buștean!»

— «Nu vă e lene lene să trăncăniți de geaba?» îndrugă el și se întoarse binișor pe partea ceal'altă.

Taman atunci sosiră și părinții lui și-l scoaseră din bălbătac. «Nevoiașule! Lua-te-ar Sfântul!»

Azi lua-te-ar, mâne lua-te-ar, până l'a luat. I s'a făcut milă lui Dumnezeu de el, că l-a văzut că nu-i bun de om și l-a prefăcut într'o dihanie, taman ca pe uncheșoiul ăla». Și gaița își umflă moțul, se dete mai aproape și iar începu :

«Și l'a rânduit ca să-și ducă bujdeuca în spinare, ca să nu-și mai rupă picioarele cu drumul până acasă». «I-a pus și coarne ca să-l știe toată lumea că-i prost. Și rîd lăcustele și greerii de el când pornește prin livadă și se 'mpiedecă în ierburi de se duce de-a berbeleacul».

«I-a pus ochii în vârful coarnelor ca sa vadă mai bine prin livadă.

«Pe urmă l'a fost dat pe mâna lui Sfântul Ilie, ca să aibă grijă de el. Și numai când tună el, se deșteaptă și moș melc și pornește printre ierburi cu căsulia în spinare.

Iar când vine sărbătoarea Sfântului Ilie își închide ușa, mai dihai ca acum».

«Nu-i așa, uncheșoiule?» întrebă apoi gaița rîzînd.

— «Așa o fi, răspunse melcul și își trase cornul înăuntru de rușine.

D. N. CIOTORI.

H A R A L D ...

Prin codrul cel vrăjit Harald
Din luptă 'nvingător
Călare noaptea cu ai săi
Venea în fruntea lor...

Vitejii flamure purtau
Dela dușmanu'nfrânt,
Cântau... Și cântul lor era
Departe dus de vînt.

Cînd... Ce se-aude prin stufiș
Șoptind misterios?
Cine se leagănă prin crengi?
Din nori ce pică jos?

Și cin' le-aruncă flori în drum
 Cântând un viers ciudat.
 Și-apoi pe armăsarii lor
 S'avântă de odat'?

Înlănțuind... și la sărut
 Flăcăilor dând ghes,
 Din teacă spada cin' le-o ia
 Și fuge 'n codru des?

Sunt lelele! Nu poți opri
 Simțirea 'n fața lor —
 Vitejii toți dispar, pe rând
 În țara lelelor!...

Dar unul numai dintre toți
 Harăld, viteazul, el
 Rămâne'n urma lor privind
 În zaua de oțel...

• BCU Cluj / Central University Library Cluj

În juru-i armele-a lor săi
 Svârlite 's pe pământ
 Și armăsarii nechezând
 In codru liberi sunt.

Cu sufletul îndurerat
 Harăld... singur acum
 In codru suspinând cu greu
 Pornește 'ncei la drum...

Dar iată-o stâncă... și-un izvor!
 El sare de pe cal
 Să-și stingă setea bând din coif
 Cea apă de cristal.

O gură însă cum sorbi,
 Se prăbuși nevrând
 Pe stâncă, tare obosit,
 Și adormi curând.

Pe-aceiași stâncă și acum
 Iși doarme somnul drag,
 Cu capul frânt pe piept, albit
 De-al anilor șirag...

Și'n codru când furtuni se'ncing
 Și trăsnete lovesc,
 Harald își cată spada 'n vis,
 În visu-i vitejesc...

După Uhland.

RICARD D. IOAN.

D I N P O P O R

MĂCIUCUȚA.

Un flăcău vru să se însoare. Ochise el o fată bogată, da leneșă. O ceru la tată-so și el îi spuse că i-o dă, cu cuvânt să nu o puie la nici o treabă, și mai cu seamă să nu cumva să o bată. Flăcăul se învoi și făcură nunta. A doua zi, flăcăul nostru îi spuse nevestei lui, dându-i o măciucuță :

Iacă, dragă nevestică, măciucuța asta face tot ce-i porunci.

Măciucuță, iaca de acu asta-i stăpâna ta, să faci tot ce ți-a zice ea, ai auzit? Că de nu, vai de tine. Tu, dragă nevestică, numai să-i poruncești și de n'a vrea să facă, apoi lasă» și flăcăoanul nostru plecă în treabă-i.

În urma lui, nevestei i-se făcu sete, câtă apă din cofă, dar pace!

Măciucuță, du-te și adă o cofă cu apă.

Măciucuța pace!

Măciucuță, mătură.

Măciucuța nici gând.

Măciucuță fă mâncare, măciucuță ceia, măciucuță ceialaltă.

Măciucuța nici vorbă.

Vine bărbatu-său și o găsește tot cum o lăsase.

Femeia cum îl vede, îi și sare în gât.

Iaca bărbățele, măciucuța n'o vrut să facă nimic, n'o vrut să mă asculte...

Așa, făcu bărbatul șiret. Ei, stăi tu, măciucuță, că-ți arăt eu ție. Și pune mâna pe măciucuță și jap în nevestică.

Na, măciucuță na, na, de altădată să faci treabă.

Las-o bărbate, săraca, se rugă biata nevestică, văzând că bărbatu-său o trece cu de deochiul, las-o săraca, o doare, las-o, iartă.

„Nu, lasă, femee, să o învăț minte! — mai trase vre-o câteva și pe urmă o puse în cui.

— Ei, lasă, măciucuță, numai să nu faci treabă că mâne seară, de-oi găsi tot așa, apoi pe urmă ce-ai pățit acum, nu-i nimic pe lângă ceia ce-ai să pași atunci.

A doua zi omul plecă iar unde îi era treaba. În urma lui femeea, fuga la apă, fuga la lemne, mătură, deretică prin casă, face mâncare, și când vine omul sara, pricepe el cum stau lucrurile și haț la măciucă.

Ei, nevestică, nici acu n'a făcut treabă? Nici acum nu te-a ascultat?

Ba, a făcut săraca, cum să nu facă, și m'a ascultat, lasă, nu o mai bate, săraca.

Ei, dacă-i așa, atunci o iert, zise omul zimbînd pe sub musteață.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I-A GĂSIT PRICINĂ.

Acu ci-că era un om, da omul acela buclucaș nevoie. Își bătea nevasta din te miri ce. Azi așa, mâne așa, biata femee se luă de gânduri. Sara venia aghezmuț dela crâșmă, și apoi și mai și.

Mânca, și pe urmă;

— «Unde mi-ai așternut, femee?

— «În casă, bărbate».

Poi acolo mi-ai așternut! Ha? Să-mi fi așternut pe cuptor și o ia la bătaie și dă-i.

A doua seară femeia îi așternu pe cuptor.

Unde mi-ai așternut, femee?

Pe cuptor, bărbate!

Trebuia să-mi fi așternut pe prispă, și o ia iar la bătae și bate vârtos.

Biata femee, dacă văzu și văzu că numai în bătăi o duce, se duse la o babă și-i spuse tot, să o învețe ce să facă să scape.

— «Apoi fată hăi, — îi zice baba — să-i așterni și tu peste tot locul.

Și'n casă, și pe cuptor și pe prispă, să vedem ce are să-ți mai facă,
ce pricină are să-ți mai găsească.

Și nevasta făcu așa.

Sara când vine bărbatul, o și 'ntreabă:

— «Unde mi-ai așternut femeie?»

-- «Pe prispă, omule».

Trebuia să-mi fi așternut pe cuptor, nu pe prispă și dă să o ia iar
la bătaie.

Da ți-am așternut omule și pe cuptor — îi zise femeia.

— «Trebuia să-mi fi așternut în casă.»

Ți-am așternut și-n casă.

Omul nostru crăpa că l-a păcălit femeia. Tăcu, nu zise nimic, și se
culcă pe prispă și se tot uita la stele.

Femeea crezu săraca cum că de-acum a scăpat cu obraz curat. Dar
ți-ai găsit, că numai ce auzi omul zicându-i:

— «Măi femeie, da cele patru stele de colo ce să fie?»

Poi, acela-i carul, bărbate.

Dar stelele celea grămadă de colo?

Aceia îi cloșca, bărbate...

Hă, fi-re-ai a ciorilor, d'apoi sub cloșcă și sub car mi-ai așternut tu?
Să-mi cadă vre-o roată în cap să mi-l spargă? Și o ia la bătaie, și
bate vârtos, de săriră vecinii și i-o scoaseră din mâni că altfel nu știu
zău de n'o omora.

Jorăști.—Covurluiu.

PETRU GH. SAVIN.

CÂNTEC

Nori de lacrimi de ți cuprind
Ochii tăi vreodată,
Vântul serel pe aripi
I'ar fura să poată.

Și s'ar pierde'n nori cu ei
Noptile tăcute,
Din albastrul depărtat
Luna să'i sărute.

N. C. SUSEANU.

NOCTURNĂ

*Salcâmul alb din fața casii
In umbra nopții ți se 'nchină
Și pari atâta de frumoasă,
Când dorm rozetele'n grădină.*

*Iar singuratecul luceafăr.
Pătrunde prin ferești în casă
Și ca un fluture pe-o floare,
Pe ochii tăi domol se lasă.*

N. C. SUSEANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ZĂDARNIC.....

*Zădarnic văd atâția fluturi sburînd din floare 'n floare.
Când port atâta iarnă 'n suflet șt inima mă doare.*

*Zădarnic vin și rîndunele și'n unghiuri sbor cocoare,
Când trupul meu e-atât de veșted și inima mea moare.*

*Zădarnic crește iarba verde și tot mai des răsare,
Când eu aș vrea-o pe mormântu-mi să crească tot mai mare.*

CONSTANTIN DOBOȘ.
